

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Slovenskej republiky**, zastúpenej **Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky**, š.p. so sídlom v Pliešovciach, Lesnícka 23, v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Milošom Barbušom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom v Bratislave, Štúrova 13, proti žalovaným **1/ G. B.**, nar. X., bytom R., **2/ A. B.**, nar. X., bytom P., **3/ M. H.**, rod. B., nar. X., bytom K., **4/ P. V.B.**, nar. X., bytom A., **5/ Dr. E. V.B.**, nar. X., bytom D., všetci zastúpení JUDr. Štefanom Kamenickým, advokátom, Advokátska kancelária v Spišskej Novej Vsi, Hviezdoslavova 7, **o určenie práva hospodárenia k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 3 C 168/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. januára 2012 sp. zn. 19 Co 51/2011, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. januára 2012 sp. zn. 19 Co 51/2011 a rozsudok Okresného súdu Kežmarok z 2. decembra 2010 č.k. 3 C 168/2006-183 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Kežmarok na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Kežmarok rozsudkom z 2. decembra 2010 č.k. 3 C 168/2006-183 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že právo hospodárenia nehnuteľností v kat. úz. T., obec T., okres K., vedených Katastrálnym úradom P., Správa katastra K. na LV č. X. majú Vojenské lesy a majetky SR, š.p. Vychádzal zo zistenia, že žalovaní sú zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci uvedených nehnuteľností. Keďže určenia práva hospodárenia sa možno domáhať len k majetku, ktorý je vo vlastníctve štátu dospel k záveru, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný k podaniu takejto žaloby a že na požadovanom

určení nemá naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Žalobu považoval preto za nedôvodne podanú. K návrhu žalobcu na pripustenie zmeny žaloby uviedol, že uznesením z 23. februára 2010 nepripustil návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka na strane žalobcu a zároveň nepripustil ani zmenu žaloby na určenie, že štát je vlastníkom predmetných nehnuteľností. K neúčasti právneho zástupcu žalobcu na ostatnom pojednávaní uviedol, že v danom prípade dôvod kolízie s iným pojednávaním nepovažoval za dôležitý, lebo právny zástupca sa ospravedlňoval opakovane a vedel o tom, že v uvedenej veci bude termín pojednávania znovu vytýčený. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 17. januára 2012 sp. zn. 19 Co 51/2011 na odvolanie žalobcu a žalovaných (proti výroku o trovách konania) rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil a vo výroku o trovách konania rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení ako aj s dôvodmi, ktoré ho k tomuto záveru viedli. Rozhodnutie okresného súdu vo veci samej považoval preto za vecne správne. K námietke žalobcu, že súd prvého stupňa nerozhodol včas o pripustení zmeny žaloby a o vstupe nového žalobcu do konania, neprihliadol. Uviedol, že ide síce o procesné pochybenie súdu, ktoré ale nemalo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V takomto prípade odvolací súd v zmysle § 212 ods. 3 O.s.p. na vadu konania neprihliada. Nestotožnil sa ani s tvrdením žalobcu, že prejednaním veci v jeho neprítomnosti, resp. v neprítomnosti jeho zástupcu, mu bola odňatá možnosť pred súdom konať. Zrušenie rozsudku vo výroku o trovách konania a vrátenie veci v rozsahu zrušenia okresnému súdu na ďalšie konanie odôvodnil jeho nepreskúmateľnosťou.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že v dôsledku nesprávneho postupu okresného ako aj krajského súdu, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Uvedenú vadu videl v tom, že okresný súd na pojednávaní dňa 2. decembra 2010 rozhodol vo veci samej v neprítomnosti jeho zástupcu, hoci zástupca neúčast' na pojednávaní včas ospravedlnil z dôvodu časovej kolízie pojednávania a požiadal o jeho odročenie. V danom prípade išlo o dôležitý dôvod, lebo žalobca trval na jeho osobnej účasti. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky i Najvyššieho súdu Českej republiky. Okrem toho uviedol, že k odňatiu

možnosti konať pred súdom došlo aj tým, že okresný súd nerozhodol o jeho žiadosti na zmenu žalobného petitu do rozhodnutia o veci samej a napriek tomu konal a rozhodol o pôvodnom návrhu, na ktorý nedostatok odvolací súd nesprávne neprihliadol. Uvedený postup konajúcich súdov bol v rozpore s dispozičným princípom sporového konania. Zmena návrhu na začatie konania je totiž základným dispozičným úkonom, ktorý patrí žalobcovi a ktorý umožňuje, aby žalobca obsah návrhu na začatie konania prispôboval podľa toho, ako prebieha súdne konanie. Súd pritom zmenu návrhu posudzuje vždy len so zreteľom na hospodárnosť konania, nie podľa vecnej legitímácie žalobcu, ako to nesprávne urobil okresný súd. Poukázal aj na to, že okresný súd uvádza v dôvodoch svojho rozhodnutia v rozpore so skutočnosťou, že o návrhu na zmenu petitu rozhodol uznesením z 23. februára 2010. Pokiaľ aj rozhodol o nepripustení zmeny návrhu, stalo sa tak zjavne po vydaní rozsudku vo veci samej (uznesenie mu bolo doručené až 14. júna 2011, t.j. takmer 6 mesiacov po doručení rozsudku). V závere dovolania poukázal na zmätočné označovanie žalovaného zo strany konajúcich súdov a na zmätočne označený predmet sporu v rozhodnutiach obidvoch súdov.

Žalovaní sa k podanému dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je v danej veci prípustné a súčasne aj dôvodné pre vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p.

Z § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Prípustnosť dovolania a súčasne aj jeho dôvodnosť zakladá tiež procesná vada uvedená v § 237 O.s.p.; dovolací súd je v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. povinný vždy skúmať, či v konaní nedošlo k takejto vade konania. Osobitne skúma existenciu takejto vady v prípade, ak ju účastník konania v dovolaní výslovne namieta.

Medzi vady vymenované v § 237 O.s.p. patrí aj prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti

každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom vylúčil účastníka konania z realizácie jeho procesných práv, ktoré mu právny poriadok priznáva. Z hľadiska posúdenia existencie tejto vady ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je ňou skutočne postihnuté.

Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci konanie vedené pred súdmi nižšieho stupňa je takouto vadou postihnuté.

Podľa § 95 ods. 1 O.s.p. navrhovateľ môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Zmenený návrh treba ostatným účastníkom doručiť do vlastných rúk, pokiaľ neboli prítomní na pojednávaní, na ktorom došlo k zmene.

Podľa § 95 ods. 2 O.s.p. súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. V takom prípade pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu po právoplatnosti uznesenia.

Citované zákonné ustanovenie je vyjadrením dispozičného oprávnenia navrhovateľa, podľa ktorého môže v priebehu konania meniť svoje návrhy vo veci samej a tým ich prispôbovať prípadným zmenám, ktoré nastali až po začatí konania. Prípustnosť zmeny návrhu na začatie konania, takto výslovne zabezpečená, je vyjadrením dispozičnej zásady, ktorá je jednou z vedúcich zásad občianskeho súdneho procesu a ktorá zabraňuje nenáležitému formalizmu. Za zmenu návrhu treba považovať aj zmenu týkajúcu sa predmetu konania. O návrhu na zmenu žaloby musí súd vždy rozhodnúť (s účinnosťou od 1.1.2012

v zákonom stanovených lehotách). Ak súd nerozhodne o navrhovanej zmene vôbec, resp. do vydania rozsudku vo veci samej a rozhodne o pôvodnom návrhu, ide o podstatnú vadu, ktorá znemožňuje žalobcovi naplnenie jeho oprávnenia disponovať s návrhom na začatie konania. Rovnakou vadou trpí aj odvolacie konanie, ak odvolací súd v tomto smere nezjedná nápravu a zhodne, ako súd prvého stupňa, rozhodne o pôvodnom návrhu. V takomto prípade celé konanie a zároveň aj jeho výsledok v podobe vydaného rozhodnutia treba považovať za zmätočné, lebo súd bez rozhodnutia o (ne)pripustení zmeny nemá s istotou vyriešené, čo je predmetom konania.

V posudzovanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalobca sa domáhal návrhom na začatie konania podaným 8. novembra 2006 označeným ako žaloba o určenie vlastníckeho práva určenia, že právo hospodárenia k nehnuteľnostiam bližšie špecifikovaným v petite návrhu majú Vojenské lesy a majetky SR, š.p. Na pojednávaní pred súdom prvého stupňa konanom 23. februára 2010 právny zástupca žalobcu navrhol, aby súd pripustil zmenu žaloby o určenie, že vlastníkom nehnuteľností tak, ako sú uvedené v petite návrhu, je Slovenská republika. Z obsahu tejto zápisnice o pojednávaní je zrejmé, že okresný súd na tomto pojednávaní o navrhovanej zmene žaloby nerozhodol (okresný súd v odôvodnení rozsudku na str. 4 v rozpore s obsahom tejto zápisnice uvádza, že uznesením z 23.2.2010 nepripustil zmenu žaloby). Zjavne tak urobil až po vydaní rozsudku vo veci samej, ktorým žalobu o pôvodnom návrhu zamietol (rozsudok je v spise žurnalizovaný pod č.l. 183 a bol účastníkom doručený 26. januára 2011), lebo uznesenie s dátumom 2. decembra 2010, ktorým nepripustil zmenu žaloby sa nachádza v spise až na č.l. 272 a bolo účastníkom doručené až 14. júna 2011. Keďže okresný súd rozhodol o zmene žaloby až po vydaní rozsudku vo veci samej, treba jeho rozhodnutie o nepripustení zmeny žaloby považovať za zmätočné, nevyvolávajúce žiadne právne účinky. Krajský súd síce v dôvodoch rozsudku konštatoval procesné pochybenie okresného súdu, avšak nápravu v tomto smere nezjednal, hoci to bolo nevyhnutné a rovnako ako súd prvého stupňa rozhodol nesprávne o pôvodnej žalobe.

Podľa dovolacieho súdu uvedený postup konajúcich súdov treba hodnotiť ako nesprávny a zmätočný, lebo bez vydania právne účinného rozhodnutia o (ne)pripustení žalobcom navrhovanej zmene žaloby, konali a rozhodli o pôvodnom petite návrhu na začatie konania. Navyše tak urobili za situácie, keď petit návrhu zjavne nekorešpondoval s obsahom žaloby. Týmto nesprávnym postupom konajúce súdy znemožnili žalobcovi realizovať jeho dispozičné oprávnenie meniť predmet návrhu na začatie konanie, ktoré mu Občiansky súdny

poriadok priznáva v ustanovení § 95 O.s.p. Konanie tak zaťažili vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá zakladá jednak prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a v tomto prípade aj súdu prvého stupňa zrušiť, pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok krajského súdu a rovnakou vadou postihnutý rozsudok okresného súdu podľa § 243b ods. 3 O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dovolací súd považuje za potrebné pre ďalšie konanie poznamenať, že nepripustiť zmenu žaloby v zmysle § 95 ods. 2 O.s.p. môže súd iba vtedy, ak výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Spravidla je tomu tak vtedy, ak už súd vo veci vykonal dokazovanie. Okrem toho, nepripustiť zmenu návrhu môže aj v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd, čo však v danej veci neprichádza do úvahy. Iné dôvody nepripustenia zmeny návrhu na začatie konania zákon nepripúšťa.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. marca 2014

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Kludia Vrauková